

13. Aanslagen van de ondergrondse

De aanslag op het Wilhelminaplein

Op zaterdag 10 februari 1945 hebben wij in Hillegom een paar spannende dagen beleefd. Cor van Stam, de commandant van de BS in Haarlemmermeer en omstreken, was in Hillegom ondergedoken, omdat het in de Meer te gevaarlijk werd. Hij zat met zijn gezin in het huis van mijn broer Arie in de Pontstraat, nu Prins Bernhardstraat. Het was zaterdagavond en Karel (Louis Busnach), die bij mij ondergedoken zat, was vroeg in de avond bij Cor op bezoek gegaan om verschillende zaken te regelen. Hij zou om acht uur thuis zijn, want daarna was het spertijd en mocht niemand zich op straat begeven. Het gesprek was echter wat uitgelopen, zodat het al kwart over acht was, toen Karel terugging. Cor liep met hem mee van de Prins Bernhardstraat naar de Hoofdstraat, want die wilde bij het politiebureau naast ons nog even telefoneren. Particulieren konden toen geen gebruik meer maken van de telefoon.

Het was aardedonker op straat, de lantaarns brandden al maanden niet meer en alle ramen waren verduisterd. Toen ze ter hoogte van de Ambachtstraat waren, zagen ze in de Hoofdstraat een fietser naderen. Ze liepen snel de Ambachtstraat in, om hem te laten passeren. Tot hun grote schrik moest de man daar ook zijn. De fietser, die een Duits uniform droeg, zag Karel en Cor meteen staan in het licht van zijn fietslamp.

Hij gooide zijn fiets neer en richtte een zaklantaarn op de twee mannen. Duidelijk zenuwachtig schreeuwde hij: "Wat moet u in spertijd op straat?" en hij trok meteen zijn revolver. "Laat je persoonsbewijs zien", commandeerde hij. De man sprak Nederlands zonder enig accent. Het leek een Hollander te zijn en die konden soms nog fanatieker zijn dan de Duitsers zelf.

Karel wilde een van zijn vervalste persoonsbewijzen voor de dag halen. Hij haalde er echter twee tegelijk uit zijn zak en liet er één vallen. Cor zag dat dat de aandacht van de man trok, en zag nog maar een oplossing; de benen nemen. Hij schreeuwde "lopen" en ging er meteen vandoor. Cor rende terug naar de Prins Bernhardstraat, maar Karel had moeite met de panden van zijn lange leren jas en kwam niet zo snel uit de voeten. Zijn achtervolger greep hem bij zijn riem en drukte hem een pistool in zijn rug. Karel werd met de handen omhoog meegevoerd naar het politiebureau.

Intussen begon Karels vrouw Jo, die ook bij ons woonde, steeds ongeruster te worden. We wisten dat Karel naar Cor was, maar hij had beloofd op tijd thuis te komen. Naarmate de minuten wegtikten, werd de spanning groter. Rond negen uur werd er gebeld. Politie-man Piet van Dam stond op de stoep om te vertellen dat Karel door een SS'er opgepakt was en in het politiebureau was opgesloten.

Op het politiebureau had hij Karel gefouilleerd, waarbij nogal wat bezwarende papieren gevonden werden. Bovendien had hij de indruk, dat Karel niet al-

leen een 'terrorist', maar ook een Jood was, zodat hij ervan overtuigd was, dat hij een goede slag geslagen had. De SS'er gaf de politie opdracht om Karel op te sluiten, zodat hij later opgehaald kon worden en vertrok met de papieren en persoonsbewijzen opnieuw naar de Ambachtstraat. Daar woonden enkele dames, die bereid waren de Moffen wat verpozing te bieden. Wij noemden die indertijd 'moffenmatrassen'.

Terwijl de SS'er de avond in de Ambachtstraat doorbracht, werd Karel door de politie weer vrijgelaten. In het huis waar Cor van Stam met zijn vrouw en kinderen was ondergedoken, overlegden Cor en Karel met de verzetsmensen Frans Weterings, Gerard Lamars en Bert Leenman over een mogelijke oplossing. Er heerste een uiterst nerveuze spanning.

Het stond al gauw vast, dat tot elke prijs voorkomen moest worden, dat de SS'er met de gegevens naar zijn commandant in Noordwijkerhout zou gaan. Als de papieren en persoonsbewijzen in de kazerne terecht kwamen zouden er ongetwijfeld slachtoffers vallen. Karel en zijn gezin zouden nog wel aan een ander onderduikadres geholpen kunnen worden, maar voor het politiekorps stond er veel op het spel. De Duitsers vertrouwden het korps allang niet meer. Het hele politiekorps kon toch niet onderduiken? Bovendien zouden er dan NSB'ers voor terugkomen.

Een ander probleem waren Karels persoonsbewijzen. Om aannemelijk te maken dat de familie Van Dijk een uit Katwijk geëvacueerd gezin was, stond op hun persoonsbewijzen en in het bevolkingsregister ons adres, Hoofdstraat 111, genoteerd. Achteraf vraag je je af of dat wel tactisch was, maar het moest nu eenmaal zo legaal mogelijk lijken. Wij zaten er erg over in. Als het fout liep, zou alles over Karel aan het licht komen. Dan zou ik met mijn vrouw en dochttertje ook moeten onderduiken. En als wij gevlogen waren, zouden ze mijn ouders kunnen arresteren!

Het amoureuze avontuurtje in de Ambachtstraat duurde gelukkig lang genoeg om de zaak goed door te spreken. Het was niet te verwachten, dat de arrestant nog diezelfde avond opgehaald zou worden. Men vermoedde dat de SS'er alleen op zijn fiets terug zou gaan naar de kazerne in Noordwijkerhout. Het lag voor de hand dat hij de route Wilhelmina-Beeklaan zou nemen. Hoe je het ook bekeek, er was maar een oplossing mogelijk: de papieren, die hij bij zich droeg moesten en zouden bemachtigd worden door het verzet. Als het niet goedschiks ging, dan maar kwaadschiks. De conclusie was duidelijk: de SS'er zou neergeschoten moeten worden.

Tussen Hillegom en Noordwijkerhout zou de politie een zogenaamde persoonsbewijscontrole houden, waarbij de SS'er aangehouden zou worden. Het was die avond wat je noemt dievenweer; het regende dat het goot, het waaide hard en het was aardedonker op straat. Op het punt waar het Wilhelminaplein overgaat in de Beeklaan, vlakbij de spoorlijn, zaten twee leden van de Knokploeg (KP) met een schietklaar pistool verscholen in de slootkant.

